ECLI:LV:AT:2026:0326.A420289219.22.S

Lieta Nr. A420289219, SKA-95/2026

Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2026.gada 26.martā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Rudīte Vīduša, senatori Anita Kovaļevska un Jānis Pleps

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „COMPUTER HARDWARE DESIGN” pieteikumu par zaudējumu 930 335,68*euro*atlīdzināšanu, sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „COMPUTER HARDWARE DESIGN” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 1.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

Lietas apstākļi

[1] Pieteicēja – sabiedrība ar ierobežotu atbildību „COMPUTER HARDWARE DESIGN” – ir komersants, kas izgatavo un apkalpo kases aparātus, kā arī izstrādā tiem programmatūru. Valsts ieņēmumu dienests, pamatojoties uz pieteicējas iesniegumu un atbilstības pārbaudes institūcijas „ERNST & YOUNG BALTIC” apliecinājumiem, ar 2017.gada 28.aprīļa, 9.maija un 12.maija lēmumiem dienesta vienotajā datubāzē (reģistrā) (turpmāk – reģistrs) reģistrēja virkni kases aparātu modeļu (modifikāciju) (turpmāk – strīdus kases aparāti).

Pēc tam, kad Valsts ieņēmumu dienests pārbaudēs konstatēja strīdus kases aparātu neatbilstību normatīvo aktu prasībām, atbilstības pārbaudes institūcija atsauca iepriekš izsniegtos apliecinājumus, savukārt Valsts ieņēmumu dienests ar 2018.gada 9.februāra lēmumu strīdus kases aparātus izslēdza no reģistra. Pieteicēja lēmumu par izslēgšanu apstrīdēja, bet tas tika atstāts negrozīts ar Valsts ieņēmumu dienesta 2018.gada 14.marta lēmumu. Pieteicēja šo lēmumu pārsūdzēja tiesā, un Administratīvā rajona tiesa, interpretējot prasījumu, ierosināja lietu par labvēlīga administratīva akta izdošanu, ar kuru strīdus kases aparāti tiktu atjaunoti reģistrā. Tiesvedība vēlāk tika izbeigta, jo pieteicēja izšķīrās par strīdus kases aparātu pielāgošanu un atsauca tiesā iesniegto pieteikumu.

Uzskatot, ka Valsts ieņēmumu dienests, vispirms reģistrējot, bet pēc tam izslēdzot no reģistra strīdus kases aparātus, radījis pieteicējai zaudējumus, pieteicēja vērsās Valsts ieņēmumu dienestā un lūdza atlīdzināt zaudējumus.

Valsts ieņēmumu dienests ar 2019.gada 18.aprīļa lēmumu šo iesniegumu noraidīja. Dienests uzskatīja, ka, tā kā pieteicējas apkalpoto strīdus kases aparātu atbilstību bija apliecinājusi atbilstības pārbaudes institūcija, dienesta lēmums par to iekļaušanu reģistrā bija tiesisks, un tas ir atcelts, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 1.punktu kā labvēlīgs tiesisks administratīvais akts.

Pieteicēja vērsās administratīvajā tiesā, lūdzot atlīdzināt zaudējumus.

Apelācijas instances tiesas spriedums

[2] Administratīvā apgabaltiesa ar 2024.gada 1.jūlija spriedumu pieteikumu noraidīja, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem, kuri daļēji ietver atsauces uz pirmās instances tiesas sprieduma motivāciju.

[2.1] Lai izlemtu jautājumu par pieteicējas tiesībām saņemt atlīdzinājumu par zaudējumiem, kas tai nodarīti, Valsts ieņēmumu dienestam atceļot iepriekš izdotu labvēlīgu administratīvo aktu par strīdus kases aparātu reģistrāciju, ir jānoskaidro, vai tika atcelts pieteicējai labvēlīgs tiesisks (kā uzskata dienests) vai prettiesisks (kā uzskata pieteicēja) administratīvais akts, un vai atcelšanas pamatojums ir bijis tāds, kas dod pamatu prasīt arī zaudējumu atlīdzinājumu.

[2.2] Strīdus kases aparātu neatbilstības Ministru kabineta 2014.gada 11.februāra noteikumu Nr. 95 „Noteikumi par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu tehniskajām prasībām" (turpmāk – noteikumi Nr. 95) tehniskajām prasībām pastāvēja jau brīdī, kad tiem tika izsniegti atbilstības apliecinājumi, uz kuru pamata dienests kases aparātus iekļāva reģistrā. Proti, atbilstības pārbaudes institūcija kļūdaini atzina, ka strīdus kases aparāti atbilst noteikumu Nr. 95 tehniskajām prasībām, tam par cēloni bija no Valsts ieņēmumu dienesta atšķirīga noteikumu Nr. 95 normu interpretācija. Savukārt dienests strīdus kases aparātu reģistrēšanas brīdī nezināja, ka tie neatbilst noteikumu Nr. 95 tehniskajām prasībām, attiecīgi prettiesiskums tika atklāts vēlāk, dienestam veicot kontroles pasākumus nodokļu maksātājiem, kuri darījumu reģistrēšanai izmantoja strīdus kases aparātus. Lēmumi par strīdus kases aparātu reģistrēšanu tika atcelti, lai labotu sākotnējo kļūdu, kas radās, atbilstības pārbaudes iestādei kļūdaini interpretējot noteikumu Nr.95 tehniskās prasības un nepamatoti izsniedzot pieteicējai atbilstības apliecinājumus, kas savukārt bija par pamatu strīdus kases aparātu iekļaušanai reģistrā.

Tādējādi dienesta lēmumi par strīdus kases aparātu iekļaušanu reģistrā ir labvēlīgi prettiesiski administratīvie akti, kuru atcelšana – kases aparātu izslēgšana no reģistra – vērtējama atbilstoši Administratīvā procesa likuma 86.pantam.

[2.3] Tiesību norma – Ministru kabineta 2014.gada 11.februāra noteikumu Nr. 96 „Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr. 96) 129.^{15}punkts – paredz lēmuma par kases aparātu iekļaušanu reģistrā atcelšanu (jau reģistrētu kases aparātu izslēgšanu no reģistra) un tādējādi minēto lēmumu atcelšanas pamatojums ir Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 2.punkts, nevis 3.punkts, kā uzskata pieteicēja.

[2.4] Pieteicēja argumentē, ka kases aparātu izslēgšana no reģistra rada tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu, jo konkrētā situācija radusies atbilstības pārbaudes institūcijas kļūdas dēļ.

Šajā sakarā secinājums par tiesisko paļāvību izdarāms, novērtējot savstarpējā kopsakarā vairākus apstākļus – kases aparātu atbilstības tehniskajām prasībām uzraudzības sistēmu, pieteicējas iesniegtās informācijas apjomu, laiku, kāds bija pagājis no kases aparātu iekļaušanas reģistrā līdz pieteicējas rīcībai neatbilstību novēršanā, sabiedrības interešu aizskārumu, kases aparātu modeļu izslēgšanas radīto seku novēršanas iespēju kontekstā ar pieteicējas rīcību. Tāpat jāņem vērā pieteicējas dalība noteikumu Nr. 95 izstrādē, tās profesionālā kvalifikācija, zināšanas un pieredze attiecīgajā jomā, strīdus kases aparātiem konstatēto neatbilstību raksturs – visi šie apstākļi kopsakarā ir pamats atzīt, ka pieteicējai vajadzēja apzināties, ka strīdus kases aparātu iekļaušana reģistrā bija prettiesiska. Lai arī noteikumi Nr. 95 ir pietiekami sarežģīti un grūti uztverami, kas tādējādi var radīt neskaidrības un nevienādu tajā

ietverto normu pielietojumu praksē, tomēr pieteicējai kā kases aparātus apkalpojošam dienestam ir izvirzītas īpašas prasības attiecībā uz tās kvalifikāciju un zināšanām attiecīgajā jomā. Pieteicējai kā attiecīgās nozares pieredzējušai profesionālei un reģistrētam apkalpojošam dienestam bija saprotamas tiesību normās noteiktās tehniskās prasības nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektroniskajām ierīcēm un iekārtām.

Līdz ar to pieteicējas tiesiskā paļāvība konkrētajā gadījumā nav aizsargājama.

Pieteicējas kasācijas sūdzība

[3] Pieteicēja par apgabaltiesas spriedumu iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā norāda, ka tiesa ir nepareizi interpretējusi noteikumu Nr. 96 89. un 129.^{15}punktu, kā arī Administratīvā procesa likuma 10.pantu (tiesiskās paļāvības princips) un 86.panta otrās daļas 2. un 3.punktu. Pieteicēja to pamato ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[3.1] Būtiska nozīme bija tam, vai pieteicējai labvēlīgie administratīvie akti par pieteicējas izgatavoto kases aparātu reģistrēšanu bija tiesiski vai prettiesiski, jo tas ir pamats tālākam vērtējumam par to, vai pieteicējas paļāvība ir bijusi aizsardzības vērta.

Ņemot vērā, ka Valsts ieņēmumu dienests ir deleģējis atbilstības pārbaudes institūcijai veikt kases aparātu atbilstības pārbaudi, kā arī izsniegt atbilstības apliecinājumus, secināms, ka dienests ir atbildīgs gan par minētās funkcijas izpildi kopumā, gan par trešajai personai nodarītajiem zaudējumiem, kas radušies atbilstības pārbaudes institūcijas kā pilnvarotās personas rīcības rezultātā.

[3.2] Tiesa pretēji tiesiskās paļāvības principam atzinusi, ka apstākļos, kad noteikumos Nr. 96 ietvertais tiesiskais regulējums ir sarežģīts un grūti uztverams, ko atzīst gan Valsts kontrole, gan atbilstības pārbaudes institūcija, pieteicējai kā kases aparātus apkalpojošam dienestam būtu jāatbild par kases aparātu konstrukcijas, programmas un plombu atbilstību.

Lai atzītu, ka persona zināja vai tai vajadzēja zināt tieši par administratīvā akta prettiesiskumu, tam ir jābūt acīmredzamam. Privātpersonai, darbojoties tirgū, kuru uzrauga valsts institūcija – Valsts ieņēmumu dienests, kas atbilstības pārbaudes veikšanu ir deleģējis speciāli atlasītiem, kompetentiem komersantiem, – nav jāiejaucas publisko tiesību sfērā, pašiem sākot kontrolēt atbilstības pārbaudes veicēju kompetenci un pieņemto lēmumu pamatotību. Turklāt izskatāmā lieta ir par pieteicējas nevis kā apkalpojošā dienesta, uz kuras funkcijām norādījusi apgabaltiesa, bet gan kā ierīču un iekārtu ražotāja paļaušanos uz atbilstības pārbaudes institūcijas un Valsts ieņēmumu dienesta kompetenci, veicot pārbaudi par pieteicējas izgatavoto kases aparātu iekļaušanu reģistrā.

[3.3] Jautājums, vai personai labvēlīgais prettiesiskais akts ir ticis atcelts tāpēc, ka atcelšana ir paredzēta tiesību normā (Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 2.punkts) vai tāpēc, ka administratīvā akta palikšana spēkā skāra būtiskas sabiedrības intereses (Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 3.punkts, kas paredz tiesības uz zaudējumu atlīdzību), ir atkarīgs no noteikumu Nr. 96 129.^{15}punkta interpretācijas. Izslēgšana no reģistra atbilstoši 129.^{15}punktam ir pieļaujama, ja kases aparāta programmatūra neatbilst prasībām, bet, tā kā kopš 2015.gada 15.decembra šādu atbilstību pārbauda atbilstības pārbaudes institūcija, šī tiesību norma būtu piemērojama tikai tajos gadījumos, kad kases aparāti kļūst neatbilstoši vēlāku tiesiskā regulējuma izmaiņu dēļ vai kad lietošanā nodotais modelis atšķiras no pārbaudītā. Noteikumu Nr. 96 129.^{15}punkts nav uzskatāms par normu, kas paredz izslēgt kases aparātus no saraksta arī tad, ja tie sākotnēji nepareizi iekļauti sarakstā kļūdainas tiesību normu interpretācijas dēļ. Pretējā gadījumā zūd jēga atbilstības pārbaudes institūcijai.

Valsts ieņēmumu dienesta paskaidrojumi

[4] Valsts ieņēmumu dienests paskaidrojumos par kasācijas sūdzību to neatzīst.

Motīvu daļa

[5] Senātam jāpārbauda, vai apgabaltiesa pareizi interpretējusi noteikumu Nr. 96 129.^{15}punktu, atzīstot to par tiesību normu, kas paredz labvēlīga prettiesiska administratīvā akta atcelšanu Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 2.punkta izpratnē. Tāpat ir jāpārbauda, vai apgabaltiesa pienācīgi apsvērusi, vai ir konkrētajā gadījumā ir aizsargājama pieteicējas tiesiskā paļāvība uz iepriekš izdoto labvēlīgo administratīvo aktu.

[6] Apgabaltiesa ir atzinusi, ka Valsts ieņēmumu dienesta 2017.gada 28.aprīļa, 9.maija un 12.maija lēmumi par strīdus kases aparātu reģistrēšanu bija labvēlīgi prettiesiski administratīvie akti, jo vēlāk konstatētās neatbilstības noteikumu Nr. 95 prasībām pastāvēja jau reģistrēšanas laikā. Par to būtībā vairs nav strīda.

[7] Tālāk apgabaltiesa ir atzinusi, ka Valsts ieņēmumu dienests ir atcēlis šos labvēlīgos administratīvos aktus, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 2.punktu, kas paredz, ka atcelšana pieļaujama, ja tiesību norma to tieši paredz. Gadījumā, ja labvēlīgas prettiesisks administratīvais akts tiek atcelts uz šāda pamata, Administratīvā procesa likums neparedz atlīdzināt privātpersonai radušos zaudējumus. Savukārt pieteicēja nepiekrīt, ka noteikumu Nr. 96 129.^{15}punkts būtu šāda norma, kas paredz administratīvā akta atcelšanu tā sākotnēja prettiesiskuma gadījumā. Līdz ar to ir jānoskaidro noteikumu Nr. 96 129.^{15}punkta tvērums.

[8] Likuma „Par nodokļiem un nodevām” 28.^{1}pants paredz nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu, tostarp kases aparātu, lietošanu nodokļu un nodevu aprēķināšanai, kā arī deleģē Ministru kabinetam šos jautājumus detalizēti noregulēt, tostarp paredzot noteikt kārtību, kādā veic elektronisko ierīču un iekārtu atbilstības pārbaudi un apliecina to atbilstību normatīvajiem aktiem, kuri nosaka šādu ierīču un iekārtu tehniskās prasības. Attiecīgi ir izdoti noteikumi Nr. 95 (tehniskās prasības ierīcēm un iekārtām) un Nr. 96 (ierīču un iekārtu lietošanas kārtība).

Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu (turpmāk šīs lietas kontekstā – kases aparāti) lietošanas mērķis ir uzskaitīt maksājumus un nodokļus, tātad nodrošināt, lai tiktu pareizi iekasēti nodokļi. Tieši tā ir leģitīmā interese, kuras dēļ ir strikti regulētas tehniskās prasības kases aparātiem, to atbilstības pārbaudei un lietošanai, proti, lai nebūtu iespējama krāpšanās ar maksājumu un nodokļu uzskaiti.

[9] Noteikumi Nr. 96 (*šeit un turpmāk redakcijā, kas bija spēkā, kad strīdus kases aparāti tika reģistrēti*) paredz kases aparātu modeļa, modifikācijas un programmas versijas atbilstības pārbaudi, kura tiek veikta, lai pārliecinātos par atbilstību nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu tehniskajām prasībām (*noteikumu Nr. 96 121.^{1}punkts*). Kā pareizi norāda pieteicēja, atbilstības pārbaude ir uzticēta atbilstības pārbaudes institūcijām, kurām tiek izvirzītas augstas kompetences prasības un prasība reģistrēties Valsts ieņēmumu dienestā, turklāt paredzēta institūcijas kompetences izvērtēšana Valsts ieņēmumu dienestā (*noteikumu Nr. 96 121.^{2}–121.^{3}, 124.punkts*). Atbilstības apliecinājumu šāda institūcija izsniedz pēc kases aparātus apkalpojošā dienesta iesniegtās tehniskās dokumentācijas pārbaudes; atbilstības apliecinājumu, ja tādu ir pamats izsniegt, nosūta arī Valsts ieņēmumu dienestam (*noteikumu Nr. 96 121.^{4}–121.^{5}, 121.^{8}punkts*). Pēc vēl citu papildu dokumentu iesniegšanas Valsts ieņēmumu dienestā dienests var reģistrēt attiecīgos kases aparātus reģistrā (*noteikumu Nr. 96 129.^{2}–129.^{9}punkts*).

Dienests var atteikt reģistrāciju, ja netiek saņemti nepieciešamie dokumenti, tie nav pilnīgi, tajos sniegtā informācija nav pietiekama un patiesa vai – attiecībā uz kases aparātiem – ir iestājušies šo noteikumu 129.^{14} un 129.^{15}punktā minētie apstākļi (*noteikumu Nr. 96 129.^{12}punkts*). Pirmais no abiem punktiem attiecas uz

gadījumiem, kad dienests konstatē tādu kases aparāta neatbilstību, ko ir iespējams novērst, nemainot programmatūru, otrais – uz gadījumiem, kad neatbilstības novēršana nav iespējama bez programmatūras maiņas.

Noteikumu Nr. 96 129.^{15}punkts, kuru apgabaltiesa uzskatījusi par tādu tiesību normu, kas paredz labvēlīga administratīvā akta atcelšanu, nosaka:

„Ja Valsts ieņēmumu dienests, pamatojoties uz šo noteikumu 121.^{5}, 125., 126., 129.^{2}, 129.^{3}, 129.^{4}, 129.^{5}, 129.^{7} un 129.^{8}punktā minēto informāciju vai veicot kontroles pasākumus, konstatē, ka kases aparāta (..) modelis vai modifikācija neatbilst normatīvajiem aktiem par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu tehniskajām prasībām un neatbilstības novēršana visiem konkrētā modeļa vai modifikācijas kases aparātiem, hibrīda kases aparātiem, kases sistēmām, specializētajām ierīcēm vai iekārtām, nemainot programmatūru, nav iespējama, Valsts ieņēmumu dienests 15 darbdienu laikā informē visus konkrētā kases aparāta, hibrīda kases aparāta, kases sistēmas, specializētās ierīces vai iekārtas modeļa vai modifikācijas lietotājus un apkalpojošos dienestus par konstatēto neatbilstību, nereģistrē kases aparāta, hibrīda kases aparāta, kases sistēmas, specializētās ierīces vai iekārtas modeli (modifikāciju) Valsts ieņēmumu dienesta vienotajā datubāzē (reģistrā) un (vai) izslēdz no tās.”

Pieteicēja uzskata, ka šī tiesību norma ir jāskata kopsakarā ar citām noteikumu Nr. 96 normām, kuru mērķis ir veikt pārbaudi pirms reģistrācijas, un tādēļ noteikumu Nr. 96 129.^{15}punkts ļauj vai nu nereģistrēt kases aparātu modeļus pie prasību neizpildes, vai arī izslēgt no reģistra, bet tikai vēlākas neatbilstības rašanās gadījumā. Pieteicēja to pamato ar apsvērumu, ka pirms reģistrācijas tiek veikta atbilstības pārbaude īpašā atbilstības pārbaudes institūcijā un citādi tādai pārbaudei un atbilstības apliecinājumam nebūtu jēgas.

Senāts tam nepiekrīt. Noteikumu Nr. 96 129.^{15}punkta teksts šādu ierobežojumu neparedz. Tas paredz, ka kases aparātu modeļus izslēgt no reģistra var, arī pamatojoties uz kontroles pasākumos konstatētām neatbilstībām, nesašaurinot to uz kādiem konkrētiem gadījumiem. Nav pamata ierobežoja esību secināt arī no tā apstākļa vien, ka pastāv atbilstības pārbaude atbilstības pārbaudes institūcijā. Nepieciešamība ātri un efektīvi novērst nodokļu neiekasēšanas risku, kā arī noteikumu Nr. 96 detalizētais procesa noregulējums liek domāt, ka šis regulējums aptver jebkuru apstākļu dēļ radītu nepieciešamību novērst neatbilstošu kases aparātu modeļu lietošanu.

Līdz ar to Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 2.punkts ir piemērots pamatoti.

[10] Pieteicēja norāda, ka arī šādā gadījumā ir jāizvērtē tās kā kases aparātu ražotājas tiesiskā paļāvība uz to, ka kases aparāti ir atzīti par atbilstošiem ar īpašas kompetentas atbilstības pārbaudes institūcijas apliecinājumu.

Vispārīgi tam var piekrist. Pieteicēja pamatoti norāda uz Senāta judikatūras atziņu, ka arī gadījumos, kad tiesību norma paredz administratīvā akta atcelšanu, var būt vērtējami apstākļi, īpaši situācijā, kad speciālā tiesību norma aptver plašu situāciju loku (*Senāta 2023.gada 17.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-100/2023, ECLI:LV:AT:2023:0717.A420169319.13.S, 8.punkts*). Šajā ziņā būtu jāvērtē gan speciālās tiesību normas jēga un mērķis kopsakarā ar citām tiesību normām, gan konkrētās situācijas apstākļi. Tāpat nebūtu pieļaujams, ka speciālās tiesību normas, kura paredz administratīvā akta atcelšanu, vienīgais mērķis ir vienkārši atbrīvot valsti no atbildības par iepriekš pieļautām kļūdām, kurās privātpersona nav vainojama – tas pašos pamatos būtu pretrunā tiesiskās paļāvības principam, kas tieši iedibina, ka privātpersonas uz valsts rīcību un lēmumiem var paļauties.

[11] Izvērtējot tiesisko regulējumu, Senāts uzskata par būtisku to, ka ar noteikumiem Nr. 95 un noteikumiem Nr. 96 radītās kases aparātu un to lietošanas kontroles sistēmas mērķis ir nodrošināt pareizu nodokļu iekasēšanu. Līdz ar to arī kases aparātu modeļu atbilstības pārbaudes mērķis ir tieši (un tikai) nodrošināt pareizu nodokļu maksāšanu. Tā ir valsts interese, lai tiktu mazināti nodokļu nepareizas uzskaites riski, tostarp nosakot preventīvu kases aparātu atbilstības pārbaudi, kā arī nosakot pienākumus katrai iesaistītajai personai. Šā regulējuma mērķis nav mazināt vai izslēgt komercdarbības riskus kases aparātu ražotājiem vai apkalpotājiem un to komercdarbības drošības labad apliecināt, ka ražotie vai apkalpotie kases aparāti ir atbilstoši tiesību normās noteiktajām prasībām. Tieši otrādi,

primāri tieši ražotāju un apkalpotāju atbildība ir attiecīgi ražot un izplatīt tikai prasībām atbilstošus kases aparātus un nodrošināt to pareizu lietošanu. Apgabaltiesa pamatoti ir uzsvērusi to, ka ar vispārsaistošām tiesību normām (noteikumi Nr. 95) ir noteiktas konkrētas prasības, kuras arī pieteicējai bija pienākums ievērot kases aparātu ražošanā neatkarīgi no tā, vai atbilstības pārbaudes institūcija ir izsniegusi atbilstības apliecinājumu. Pat ja noteikumu Nr. 95 normas ir tehniski sarežģītas, arī pieteicējai ir pienākums tās ievērot. Atbilstības apliecinājums ir adresēts visupirms valstij, kuras interese ir iekasēt nodokļus. Citādi varētu raudzīties uz to personu tiesisko paļāvību, kuras iegādājas reģistrētus kases aparātus: tām nav iespēju ietekmēt kases aparātu atbilstību noteikumu Nr. 95 prasībām, un tās varētu paļauties uz to, ka reģistrētos kases aparātus ir pieļaujams izmantot saimnieciskajā darbībā, taču tas nav šīs lietas izskatīšanas priekšmets.

Līdz ar to Senāts nesaskata, ka sistēmā, kurā atbilstības pārbaudes institūcija pārbauda kases aparātu atbilstību, visa atbildība un riski par vēlāk konstatētām neatbilstībām šādas pārbaudes dēļ pārietu uz valsti, respektīvi, ka valstij būtu pienākums nepamatoti izsniegta atbildības apliecinājuma gadījumā uzņemties visus zaudējumus, kas kases aparātu reģistrācijas atcelšanas dēļ varētu rasties kases aparātu ražotājiem.

Tādēļ noteikumu Nr. 96 129.^{15}punktu attiecībā uz kases aparātu ražotājiem var uzskatīt par tādu normu, kas paredz administratīvā akta atcelšanu Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 2.punkta izpratnē.

[12] Apgabaltiesa ir izvērsti vērtējusi, vai tomēr arī šādā gadījumā nav aizsargājam pieteicējas tiesiskā paļāvība, proti, izvērtējusi konkrētā gadījuma apstākļus.

Pārbaudot, vai vispārīgi apsvērumi par aizsargājamu tiesisko paļāvību varētu būt pamats nepiemērot Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 2.punktu, Senāts nevar piekrist pieteicējas argumentam, ka šajā izvērtējumā Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 2.punkta piemērošana būtu pamatota tikai tad, ja privātpersona – un šai ziņā kā etalons būtu jāņem „vienkāršais cilvēks" – zināja vai tai vajadzēja zināt par administratīvā akta prettiesiskumu.

Pirmkārt, šis kritērijs ir jāvērtē gadījumā, ja tiek piemērots Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 5.punkts, proti, vienā no likumā tieši paredzētajiem gadījumiem, kad arī privātpersona pati bijusi vainojama pie prettiesiska administratīvā akta izdošanas. Šajā gadījumā nav pamata šo tiesību normu piemērot. Tā kā Senāts pievienojas apgabaltiesas secinājuma, ka administratīvā akta atcelšana bija paredzēta tiesību normā un pieteicēja nav to personu lokā, kurai vispārīgi būtu pamats tiesiski paļauties uz atbilstības apliecinājumu un kases aparātu modeļu iekļaušanu reģistrā, tad nav pamata piemērot 86.panta otrās daļas 5.punktu. Savukārt, pat ja to piemērotu, Administratīvā procesa likuma komentāros, uz kuriem atsaucas pieteicēja, ir norādīts, ka tomēr ir jāvērtē arī labuma guvēja personiskās spējas, tostarp profesionalitāte (sk. Briede J. *86.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa.* Briede J. *(Zin. red.) Rīga:* Tiesu namu aģentūra*, 2013, 866.lpp.*).

Senāts nekonstatē trūkumus apgabaltiesas veiktajā tiesiskās paļāvības izvērtējumā atbilstoši administratīvajā tiesā iedibinātajai judikatūrai. Apgabaltiesa ir apsvērusi plašu apstākļu loku un pienācīgi pamatojusi, kādēļ konkrētajā gadījumā pieteicējas tiesiskā paļāvība nav aizsargājama.

[13] Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzības argumenti nav pamats apgabaltiesas sprieduma atcelšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 1.jūlija spriedumu, bet sabiedrības ar ierobežotu atbildību „COMPUTER HARDWARE DESIGN” kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

R. Vīduša A. Kovaļevska J. Pleps